

Humanizace ve vzdělávání

1. Renesanční období
2. Reformní hnutí
3. Současná podoba humanismu ve školství

14. -16. století (Montaigne, Bacon)

- o antischolastické hnutí, hnutí rozvíjející kritičnost a tvořivost
- o hnutí zdůrazňující lidskost, svobodu a lidskou důstojnost, výraz pocty těmto veličinám
- o (svoboda ovšem znamená odpovědnost, takže:) Jeho základem je orientace na člověka, který je chápán jako jedinec odpovědný za svůj život. Musí se respektovat jeho názory, jeho jednání, bez ohledu na to, zda se odlišují od ustálené normy myšlení a chování.
- o snaha nalézt hybné rozpory mezi antickou literaturou a biblí a následný soulad
- o snaha nalézt moudrost, která by umožňovala spojit vzdělanost s láskou k životu, Bohu atd.
- o snaha člověka polidštit - rozvíjet vzdělanost, upevňovat mravnost, rozšiřovat zájem o literaturu, umění apod., resp. snaha o humanistické vzdělání (gymnázium)
- o snaha v nových podmínkách rozvíjet ideály antiky

Reformní hnutí

Humanistická psychologie:

A. H. MASLOW

o hierarchie lidských potřeb

C. R. ROGERS

- ✓ empatie (vcítění),
- ✓ kongruence (shody)
- ✓ reflexe (porozumění, účast na pacientově světě)

Současná podoba humanismu

*Národní zpráva o stavu předškolní výchovy,
vzdělání a péče o děti předškolního
věku (2000)*

***„...prakticky vůbec žádné zohlednění
k individuálním potřebám dětí.
Nakonec ani větší důraz, jež kladou
učitelky a ředitelky spíše na názory a
potřeby zřizovatele než na návrhy
rodičů, nevyznívá příliš ve prospěch
skutečně individuálnímu přístupu
k dětem“.***

Současná podoba humanismu

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha (2001)

- o Zajistit každému dítěti předškolního věku zákonný nárok na předškolní vzdělávání a na reálnou možnost je naplnit.
- o Vypracovat rámcový program pro předškolní vzdělávání a v něm formulovat rámcové cíle, obsah a předpokládané výsledky vzdělávání (kompetence dítěte). Zároveň stanovit podmínky, za nichž může být předškolní vzdělávání uskutečňováno. Zabezpečit aplikaci rámcového programu podle konkrétních podmínek škol a dětí – školní kurikula.
- o Vzhledem k potřebě zvládat širší spektrum odborných, speciálně pedagogických i sociálních znalostí a dovedností pedagogů v předškolním vzdělávání zajistit jejich vysokoškolské vzdělávání na úrovni bakalářského studia na pedagogických fakultách univerzit nebo na vyšších odborných školách s akreditací pro bakalářské studium. Toto opatření chápat i jako snahu o zvýšení jejich sociálního a profesního statutu.

Školský zákon (2004)

Jako zásadní se jeví formulace obecných cílů vzdělávání, mezi něž patří např.:

- o zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce
- o vzájemná úcta, respekt, názorová snášenlivost, solidarita a důstojnost všech účastníků vzdělávání
- o zdokonaňování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod
- o pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost

Osobnostně orientovaný model (Opravilová)

- o model si klade za cíl překonat důsledky předcházející etapy, která nerespektovala přirozené potřeby dítěte a přehlížela některé vývojové zákonitosti v zájmu skupiny a tím tlumila svobodný, individualizovaný rozvoj osobnosti
- o základem je rozvoj individuálních zájmů a předpokladů dítěte prostřednictvím spontánních zkušeností, ale i záměrného učení. Důraz klade na vymezení pravidel a hranic, které dítěti pomáhají orientovat se v tomto světě

Individualizace

- jedná se o výchovu a vzdělávání, které **je zaměřeno na dítě, jeho potřeby, zájmy a schopnosti**
- úkolem školy je umožnit každému dítěti rozvinout maximálně svůj potenciál a to v takových podmínkách, které respektují jeho individualitu

Východiska individualizace

- Cíle nevycházejí z obsahu vzdělávání a nejsou formulovány předmětově (jako tomu bylo v rámci výchovných složek – např. cíle výtvarné výchovy), ale **vycházejí od dítěte** - jsou zaměřeny k jeho osobnosti (rozvoji a učení dítěte....), a **jsou integrované** (zahrnují celou osobnost dítěte)
- **nerozlišujeme jednotlivé izolované disciplíny** (dříve označované jako „složky“ výchovy)

LITERATURA

- HAVLÍNOVÁ, M., VENCÁLKOVÁ, E. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole (aktualizovaný program)*. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7376-061-5
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha : Portál, 2009.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice* (Bílá kniha). Praha : MSMT, 2001. ISBN 80-211-0372-8
- Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice*. Praha : MSMT, 2000. ISBN 80-7168-746-4
- OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-847-3
- PELIKAN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8
- Pracovní program pro mateřské školy*. Praha, Věstník MŠO roč.IV1948
- Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy*. Praha: SPN, 1984.
- Rámcový program pro předškolní vzdělávání*. Věstník MŠMT, sešit 2, Ročník LXI, únor 2005.
- ŠULCOVÁ, E. *Význam předškolního věku pro zdravý vývoj populace*. Československá psychologie, 1989, ročník XXXIII, č.2, s. 193 – 204.
- Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy*. Praha: Studovna učitelek, 1938.